

דֶּרֶךְ אֶרֶץ קִדְמָה לַתּוֹרָה

בְּדֶרֶךְ כָּל־מַיִם מִקְדִּימוֹת...

בְּדֶרֶךְ כָּל־אֵנוּ מִתְנַהֲגוֹת כְּרְאוּי, בְּדֶרֶךְ כָּל־אֵנוּ אוֹכְלוֹת כְּהִלְכָה,

בְּדֶרֶךְ כָּל־אֵנוּ מְדַבְּרוֹת בְּלִשׁוֹן נְקִיָּה, מְכַבְּדוֹת אֶת הַדָּבָר, מוֹרִיתֵינוּ וְחִבְרוֹתֵינוּ. וְאֵף אֶת עַצְמוֹנוּ.

הַחוֹבֶרֶת שֶׁלִּפְנֵינוּ, תִּתֵּן לָנוּ כָּל־לֵים בְּרוּרִים וְתִתְּנוּ לָנוּ דֶּרֶךְ סְלוּלָה וּמְדִיקָה כְּדֵי שְׂנִיזָכָה שְׂכָל הַלִּיכּוֹתֵינוּ וְהַנְּהַגּוֹתֵינוּ יִהְיוּ לֹא רַק כְּמַעֲט,

אֲלֵא לְגַמְרֵי "בְּדֶרֶךְ אֶרֶץ" כָּל אַחַת מֵאַתְנוּ יוֹדְעַת, שֶׁהַתְּנַהֲגוֹת בְּדֶרֶךְ אֶרֶץ- בְּמְכַבְּדוֹת שֶׁל יְהוּדֵי שְׂהוּא נִזְר הַבְּרִיאָה,

חֲשׂוֹבָה כָּל כֶּךָ עַד שְׂאֲפֵלו "קִדְמָה לַתּוֹרָה"

וְלִכֵּן וְדַאי, שְׂעִיּוֹן בְּהִלְכוֹת דֶּרֶךְ אֶרֶץ וְהַתְּחַזְּקוֹת בְּהֵן יְרוּמְמוּ אוֹתָנוּ לְאַצִּילוֹת מִיַּחַדָּת שֶׁל בְּנוֹת מְלָכִים.

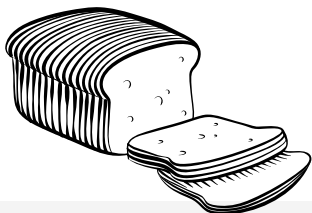
בְּדֶרֶךְ
כָּל־אֵנוּ

כָּל־לֵים וְהַנְּהַגּוֹת בְּדֶרֶךְ אֶרֶץ | נוֹשֵׂא שְׁנֵי תִשְׁעִי

דֶּרֶךְ אֶרֶץ בְּאֹכִילָה וְשִׁתִּיָּה

אנשי מעשה אומרים קדם האכילה:
"הנני רוצה לאכל ולשתות כדי שאהיה בריא וחזק לעבודת הבורא"
(קצש"ט)

"זה השלחן אשר לפני ה'" - צורת האכילה של האדם בשעה
שקרעב היא מהדברים שהאדם נכר בהם מה מהותו.
(נתיבות שלום)

שיקח הגדול תחלה ואחר כך יקח הקטן ממנו.

- ברכת המזון יש לברך דוקא כשיושבים (ולא בעמידה או בהליכה) ויברך ביראה ובכונה, ולא יעשה שום דבר בשעה שהוא מברך ראוי לברך מתוך ברכון או סדור.
- אסור להשחית מזון או לשחק בו משום בזוי אוכלים שנראה כבועט בטובה שהשפיע הקדוש ברוך הוא בעולם.

- אסור לזרק פת פורורים וכל דבר מאכל כי הזריקה היא בזיון ואם רואים אכל מנח על הארץ צריך להגביהו. אם צריכים לזרק לחם יש לעטפו בשקית או מפית ורק אחר כך לזרק.

- אין לצאת עם האכל מהמקום שהתחיל למקום אחר.

- אין לאכל ברשות הרבים למשל ברחוב שפך אמרו חכמים: "האוכל ברחוב דומה לקלוב"

- טוב לאדם להרגיל את עצמו בפת שחרית שעל ידי כך דעתו מישבת עליו, דבריו נשמעים לבריות ותלמודו מתקיים בידו.

- אין משיחין בשעת הסעודה מפני הסכנה שמא יקדים קנה לוֹשֵׁט.

- לא יאכל כשהוא עומד ולא ישתה כשהוא עומד אלא ישב.

- באשר אדם אוכל ראוי שיהיה שלחנו נקי ומכסה יפה.

- לא יאכל ולא ישתה דרך גרגרנות, והכונה בזה שאוכל או שותה בבת אחת כמות גדולה

- אין לאכל בידיים דבר שמתאים לאכל בעזרת מזלג או כף.

- אם רואים אכל משלך בבזיון, יש להרימו ולהניחו בפח באפן מכבד.

- אם יושבים בשלחן אחד עם מבגרים יש להמתין עד

ורביך אלמו הנהגה טובה.

נוהג במלכותיות ואצילות שאין דומה
לה, לדגמא אמר, כאשר מגישים לפני
האדמו"ר מזון כלשהוא, ואפלו צלחת
מרק, אינו מתכופף אליה בשעת האכילה,
נסה בעל ה"ישועות יעקב" לאכל כך, אך
ללא הצלחה, עמד על ההנהגה המלכותית
הכללית של הרבי ופנה לפעל למענו.

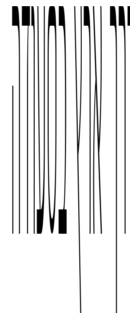
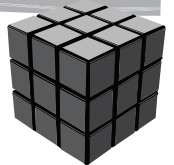
(גדולי תורה וחסידות)

כשהאדמו"ר ר' ישראל מרוז'ין נמלט
מרוסיה מכיון שהצאר הרוסי בקש לאסרו,
פנו מקורבי הרבי לגאון בעל ה"ישועות
יעקב" שהתגורר במקום בו התחבא שיפעל
למען האדמו"ר.

כשהגיע אליו השליח היה בעל ה"ישועות
יעקב" באמצע סעודתו, שאל: במה גדול
כחו של הרבי מרוז'ין? השיבו השליח: הרבי

סימני דרך-חבדים

הכותרת שלפניך התבלבלה ונמתחה לגובה.
פענחי את המילים וסדרי אותה נכונה:

דֶּרֶךְ אֶרֶץ בְּרָחוּב

”כָּשֶׁם שֶׁהַחֶכֶם נָכַר בְּחֻכְמָתוֹ כִּךָ צָרִיךְ הָאָדָם שִׁיְהִיָּה נָכַר בְּמַעֲשָׂיו, בְּמֵאֲכָלוֹ וּבְמִשְׁקָהוֹ. בְּדַבּוּרוֹ, בְּהִלְיָכְתוֹ וּבְמַלְבוּשׁוֹ, וַיְהִי כָּל הַמַּעֲשִׂים הָאֵלֶּוּ נְאִים וּמִתְקַנִּים בְּיֹתֵר”
(רמב”ם הלכות דעות)

”גַּם מִמֵּהֲלָכוֹ שֶׁל אָדָם נָכַר אִם חָכֵם הוּא וּבַעַל דָּעָה”
(רמבנו יונה)

מְדַבְּרֵת עִם אֲנָשִׁים זָרִים כְּגוֹן נֶהַג אוֹטוֹבוֹס, בַּעַל מַכְלֵת, מְנַקֵּה וּכדו’.

⊙ לְכוּשׁוֹ שֶׁל אָדָם צָרִיךְ לִהְיוֹת תָּמִיד מְסֻדָּר, צָנוּעַ מְכַבֵּד, נָקִי וְלֹא מְרֻשֵׁל, כְּמוֹ שֶׁלְּמַדּוֹנוֹ חֻכְמִים תְּלַמִּיד חָכֵם שָׂרָב עַל בְּגָדוֹ- הֵרִי הוּא חֵיב.

⊙ נִזְהָר לֹא לְהַשְׁלִיךְ פִּסְלֵת בְּרָחוּב וּבְכָל מְקוֹם צְבוּרִי, כְּמוֹ כֵן לֹא לְלַכְלֵךְ אוֹ לְקַלְקֵל חִפְצִים בְּרִשׁוֹת הָרַבִּים.

⊙ בַּת יִשְׂרָאֵל נִכְרֵת בְּהַלּוּכָה, וְלִכֵּן נִשְׁתַּדֵּל לְלַכֵּת בְּרָחוּב בְּנִחַת, לֹא נוֹרֵץ, לֹא נִקְפָץ וְלֹא נִלְךְ בְּקִבּוּצוֹת גְּדוּלוֹת וְרַעֲשָׁנוֹת.

⊙ כְּאִשֶּׁר הוֹלְכִים בְּרָחוּב אוֹ כְּשֹׁנְמִצָּאִים בְּמְקוֹם צְבוּרִי כְּמוֹ אוֹטוֹבוֹס, גָּנָה. אֵין לְהַגְבִּיֵה אֶת הַקּוֹל יוֹתֵר מְדִי אוֹ לְהַתְפַּרֵץ בְּצָחוּק קוֹלְנִי.

⊙ מְדַרְכֵי הַצְּנִיעוּת בַּת מְלַךְ אֵינָה מְבַלָּה בְּרָחוּב, אֵינָה

וְרִיב אֵלֶיךָ הַיְהוּדִים לֹא יִבְרָא.

כָּל יְהוּדִי הוּא מְלַגְיוֹנוֹ שֶׁל מְלַךְ, וְכָל אֶחָד מְבִיט וּבוֹחֵן אוֹתוֹ כְּמוֹ שְׂמֵתִבּוֹנִים כְּעַל נִסִּיךְ. לִכֵּן צָרִיךְ תָּמִיד לְשֹׂאף לְמֵלֵא יַעוּד זֶה, שִׁיתְקַדֵּשׁ שֵׁם שָׁמַיִם וַיִּתְאַהֵב שֵׁם שָׁמַיִם בְּשֵׁל הַנְּהַגְתָּנוּ. וְכָל דְּבוּרֵינוֹ וּמַעֲשֵׂינוֹ יִהְיוּ לְכַבּוֹד וּלְתִפְאָרֵת בְּעֵינֵי אֱלֹקִים וְאָדָם.
(נתיבות שלום)

סימני דרך-חדורים

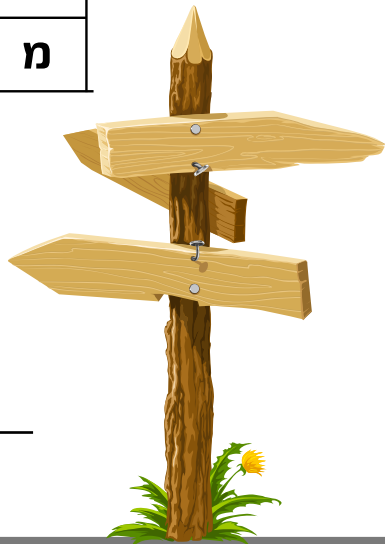

מחקי את כל האותיות בטבלה לערכן הלימטרי הוא:
 ,5,7,8,9,10,50,60,80,100,200,400

ה	ט	י	ת	ב	ח	ז	ה	ת	כ	ז
ז	ק	ר	פ	ק	ט	ס	ת	פ	ת	י
ת	ש	נ	י	ו	ק	ק	ד	י	נ	ו
י	ח	פ	ס	ט	י	פ	ר	ז	ת	ר
י	נ	ס	ד	ה	ר	א	ז	ר	ל	נ
נ	ה	נ	ר	ר	ס	נ	ת	ט	י	ט
ו	ק	ד	ת	ב	ג	פ	ב	ר	ה	מ

מהאותיות שתלסארנה הרכיבי מאמר חז"ל: (לפי סדר השורות)

(שמות רבה) _____

שְׁמִירָה עַל רְכוּשׁ

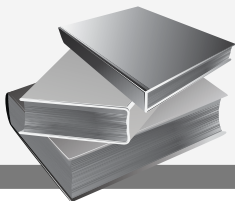
צְדִיקִים מְמוֹנֵם חֲבִיב עֲלֵיהֶם יוֹתֵר מְגוּפִם "וַיּוֹתֵר יַעֲקֹב..."
שְׂכַח פְּכִים קִטְנִים וְחִזַּר אֲלֵיהֶם. (בְּרֵאשִׁית ל"ב כ"ה)

⊙ זְהִירוֹת מִיַּחַדָּת יֵשׁ לְנֶהֱג בְּרְכוּשׁ שְׁשִׁיךְ לְצִבּוֹר, כְּגוֹן צִיּוּד בֵּית הַסֵּפֶר, רְכוּשׁ בֵּית הַכְּנֶסֶת, גְּנֵה צִבּוֹרִית סֵפֶר מִסִּפְרֵיהָ וְכַדוֹ שֶׁיֵּשׁ לְשָׁמֹר עֲלֵיהֶם שְׁלֵא יִנְזָקוּ, לֹא לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּדָבָר שְׁלֵא הִרְשִׁינוּ לְהִשְׁתַּמֵּשׁ וּלְהַשִּׁיב כָּל חֶפֶץ בְּתֵם הַשְּׂמוּשׁ בּוֹ. בְּמִקְרָה שְׁחָלִילָה גְרַמְנוּ לְנָזֵק יֵשׁ לְהוֹדִיעַ עַל כֵּךְ וּלְבַרֵּר אֶת חוֹבָתֵנוּ בְּעֵינָיו.

⊙ שְׁלַחַן דּוּמָה לְמִזְבֵּחַ, וְלִכֵּן אֵין לְשַׁבֵּת עַל שְׁלַחַן אוֹ לְעַמּוֹד עָלָיו.

⊙ אָסוּר לְשַׁבֵּת עַל סִפְסָל, כֶּסֶא אוֹ מִטָּה שְׂמוֹנְחִים עֲלֵיהֶם סִפְרֵי קֹדֶשׁ, אוֹ דְפִים שְׁפָתוּבִים בָּהֶם דְּבָרֵי תוֹרָה. כְּמוֹ כֵּן אָסוּר לְהִנִּיחַ נְבִיאִים וְכְתוּבִים עַל גְּבֵי חֲמֻשִׁים. וּכְנֹדָאֵי אָסוּר לְהִנִּיחַ סֵפֶר חוּל אוֹ דְפִים הַעוֹסְקִים בְּעֵינֵינוּ חֲלִין עַל סֵפֶר קֹדֶשׁ אוֹ בְּתוֹכוֹ.

⊙ אָסוּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ אוֹ לְקַחַת חֶפֶץ שְׁלֵא שִׁיךְ לִי לְלֹא רְשׁוּת, אֲפֹלוֹ אִם בְּדַעְתִּי לְהַחֲזִירוֹ, וְגַם בְּדַרְךְ שְׂחוֹק אֵין לַעֲשׂוֹת כֵּן.

⊙ צְרִיךְ לְהַזְהֵר מִלְּהַשְׁחִית מְמוֹן אוֹ חֶפֶץ בֵּין שְׁלוֹ וּבֵין שְׁל חֲבֵרוֹ, וְלִכֵּן יֵשׁ לְהַזְהֵר מִלְּשַׁבֵּר אוֹ לְקַלְקֵל סִפְסָלִים, שְׁלַחֲנוֹת, קִירוֹת שְׁיִכּוּלִים בְּנֵי אָדָם לְהִנּוֹת מֵהֶם. וְכֵן כָּל חֶפֶץ שֶׁל חֲבֵרָה, שְׁכָתוּב: "לֹא תִשְׁחִית"

⊙ אִם לוֹיֵתִי חֶפֶץ מִחֲבֵרָה עָלֵי לְהַחֲזִירוֹ שְׁלֵם לְלֹא פָגָם כִּפִּי שְׁקִבְלֵתִי אוֹתוֹ.

⊙ אִם רוֹאִים חֶפֶץ שֶׁל חֲבֵרָה כְּגוֹן: סוּדָר, עֶפְרוֹן, תֵּיק מְשַׁלֵּךְ עַל הַרְצָפָה. יֵשׁ לְהִרְיָמוֹ לְמִקְוֵמוֹ כְּדֵי שְׁלֵא יִתְקַלַּק.

⊙ אִם מוֹצֵאִים חֶפֶץ שֶׁל הַזּוֹלָת יֵשׁ לְטַפֵּל בּוֹ וּלְדַאֵג לְהַשִּׁיבוֹ לְבִטְלָיו שְׁנֹאמַר: "הֲשִׁיבֵם תְּשִׁיבֵם"

ורכב אלמו, הנחילה טאמה.

האדמו"ר בעל ה"אמרי אמת" בערב ימיו, לשנשאווהו חסידיו מרב חלשתו, עצר בעדם פעם אחת בהצביעו על פנה בבית המדרש ולא הסכים להמשיך בדרך. נגשו החסידים, בדקו ומצאו ספר הפוך בפנה שעליה הצביע. רק כשהחזירו את הספר למעמדו כהלכה הסכים להמשיך בדרך. בקדשתו הרבה, הרגיש בדכרו!

סימני דרך-חבדים

מצאוי את האות המשותפת החסרה ל-3 המילים:
(שמות צבא)

	רד, חל, ית.
	חם, דק, מק.
	כל, יש, בי.
	רת, קת, בת.
	כס, מל, ול.
	קב, זת, דל.
	מר, רד, שח.

הנהגות טובות של דרך ארץ

📌 **”מוסר ה' בני אל תמאס”** (משלי, ג' י"א)
המוסר שה' אומר ליהודי הוא: הרי אתה בני, שמר נפשך, שלא תמאס את עצמך בדברים שאינם מתאימים לכן המלך!
(יסוד העבודה)

בבקשה

- נקדים מלת בקשה לכל בקשה.
- נבקש בנסוח נעים ולא בצורת דרישה
- כאשר בבקשתנו נענית בסרוב לא נפציר ונבקש שוב ושוב.

סליחה

- אם נהגנו לא כשורה נתנצל על המעשה ונבקש סליחה.
- נודה בטעותנו (כפי שלמדנו מיהודה- שהודה ולא בוש)
- אין לרצות אדם בשעת כעסו ולכן לא נפיס הורה, מורה או חברה בשעה שכועסים עלינו כי לא יקבלו את בקשת הסליחה.

תודה

א. למי נודה?

- לבורא עולם שבראנו ונתן לנו את כל מה שיש בידינו.
- ”כל הפותח פתח לחברו נפשו חיב לו”- עלינו להודות לכל מי שגמל עמנו טובה ולו הקטנה ביותר. ובכלל זה: הורים, מורים, חברה, מדריכה וכל מי שעושה לנו שרות מסים.

ב. כיצד נודה?

- נאמר תודה לכל מי שהיטיב עמנו ונשתדל להשיב טובה עם זה שעשה לנו את הטובה ואפלו יותר ממה שנתן לנו.